

Saulėta, diena 85°, naktį 65°.
Saulė teka 5:17, leidžiasi 8:21.
Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL LV

Price 15c

Chicago, Ill. — Trečiadienis, Birželio-June 5 d., 1974 m.

Kaina 15c

132

PREZIDENTAS APLANKYS ARABU KRAŠTUS

COLSONAS NUTARĖ PRISIPAŽINTI

WASHINGTONAS. — Kaip jau vakar trumpai pranešėme, buvęs Baltųjų Rūmų specialus patarėjas Charles Colson prisipažino kaltu trukdęs teisingumo vyksmui ir specialus prokuroras Jaworskis jam nubraukė visus kitus kaltinimus, surištus su Watergate byla. Colsonas buvo politinis patarėjas, strategas, labai lojalus prezidentui Nixonui, pagarsėjęs pasakymu, kad jei reiktų, jis sumindžiotų savo bobutę, kad tik Nixonas būtų perrinktas. Herbert Klein, buvęs Baltųjų Rūmų ryšių direktorius kartą pavadino Colsoną „kobra“.

Colsonas yra pirmas iš keturių buvusių Nixono artimiausių bendradarbių prisipažinęs kaltu ir pažadėjęs bendradarbiauti su prokurorui ir kongreso komitetui aiškinančiu Watergate skandalą. (Kiti trys: Mitchell, Haldeman ir Erlichman. Colsonas pasirinko tą patį kelią, kuriuo nuėjo John Dean, penktas artimiausias Baltųjų Rūmų patarėjas.

Iki šiol Watergate skandalų byloje buvo apkaltinti 44 asmenys ir 13 korporacijų. 29 asmenys ir 12 korporacijų jau prisipažino kaltais, 5 asmenys išteisti ir dar laukiama bent penkių didesnių teismų. Colsonas yra tarp 14 asmenų, kurie rasti kalti, 11 jų patys prisipažinę.

Jeb Magruder, nuteistas gegužės 21 d. kalėti nuo 10 iki 30 mėnesių, vakar jau pradėjo bausmę Pensilvanijos kalėjime. Jis buvo apkaltintas tais pačiais prasizengimais kaip ir John Dean, kuris bendradarbiavo su prokurorais.

Washingtono splošiojama, kodėl Colsonas, toks lojalus Nixonui, ryžosi susidėti su prokurorais. Vieni tvirtina, kad Colsonas „suradęs Dievą“ ir tapęs labai dievobaimingu. Kiti sako, kad prezidento paskelbti pasikaltėjimų nuorašai atidengė, jog prezidentas apie Colsoną nebuvo labai geros nuomonės ir kėlė kartus apie jį nepalankiai pakalbėjęs.

Colsono nutarimas prisipažinti ir bendradarbiauti su kaltintais gali paspartinti bylos eigą ir privesti prie greitesnių sprendimų.

Padidėjo JAV prekyba su Kinija

WASHINGTONAS. — Prekybos departamentas paskelbė, kad Amerikos prekyba su Kinija labai padidėjo ir pralenkė prekybą su Sovietų Sąjunga. Šiais metais prekyba su Kiniais sieks 1,25 bil. dol. Prekybos departamentas vakarienių atsilankė Kinijos atstovybės Washingtono galva Huang Chen ir valstybės sekretorius Kissingeris, kuris pareiškė: „Mes tvirtai žygiuojame nustatytą keliu“.

Kinija kol kas daugiau perka iš Amerikos, daugiausia žemės ūkio produktų. Per pirmus keturis šiuo metų mėnesius prekyba su Kiniais siekė 336 mil. dol. Kinijos eksportai į Ameriką siekia tik apie 100 mil. dol. Kinija moka Amerikai dolerius už skirtumą. Amerika perka iš Kinijos: šilką, medvilnės medžiagas, kiaušinių šerius, meno kūrinius ir cinką. Amerika parodo: kviečius, medvilnę, kukurūzus ir sojos pupas. Šie produktai sudaro apie 70% visų prekių. Amerika jau tapo trečiu didžiausiu Kinijos prekybos partneriu po Japonijos ir Hong Kongo.

IŠ VISO PASAULIO

NEW YORKAS. — Sen. Jacob Javits paskelbė, kad jis kandidatuos jau ketvirtam terminui į senatą. Penki demokratų siekia jo vietos, tačiau jį nugalėti bus sunku.

WASHINGTONAS. — Aukščiausias Teismas patvirtino, kad moterys turi teisę gauti lygius atlyginimus už lygų darbą su vyrais.

ERIE. — William Prater, buvęs angliakasių unijos veikėjas, gavo kalėjimo bausmę iki gyvos galvos už samokslą nužudyti kitą unijos veikėją Jablonskį.

MACAO. — Portugalijos vyriausybė pašalino iš pareigų Macao karinės įgulos viršininką ir jo pavaduotoją ir įsakė jiems grįžti į Portugaliją.

LUSAKA. — Šiandien Zambijos prisidės Portugalijos dekabros sukilėliai Mozambikoje.

KAIRAS. — Alžiro naftos ministeris pareiškė, kad Alžiras neklausys kitų arabų naftos valstybių ir parduos naftą Olandijai ir Danijai. Už boikotą tvirtai pasisakė tik Saudi Arabija. SAIGONAS. — Pietų Vietnamo komunistų raketos Bien Hoa pataikė į moterų kalinių baraką. Žuvo 81, sužeista 82 asmenys. Kitos raketos uždegė naftos sandėliu ir sužalojo vieną lėktuvų pakilimo taką.

MEKSIKA. — Meksikos užsienio reikalų ministeris Emilio Rabasa grįžo iš Čilės, kurios valdžia sutiko išleisti 72 čiliečius, kurie slapstėsi Meksikos ambasadoje Santiago mieste. Po rugsėjo 11 d. perversmo per Meksikos ambasadą į užsienį pabėgo apie 1,000 kubiečių, brazilų, boliviiečių ir čiliečių. Paskutiniame transporte buvo Jaime Faivovich, buvęs susisiekimo viceministeris prezidento Allendes vyriausybėje.

ZENEVA. — Sirijos ir Izraelio karininkai, pirmininkaujant suomiui generolui Ensio Silasvuo, ir stebint egiptiečių gen. Taha el Magdoub, baigė aptarti kariuomenių atitraukimo detales ir trečiadienį pasirašys planus ir žemėlapius. Ketvirtadienį bus sugrąžinti visi karo belaisviai.

Gubernatoriai domisi sveikata

SEATTLE. — JAV gubernatorių konferencijoje buvo kalbama ir apie sveikatos draudimą. Gubernatoriai pakvietė kelis kalbėtojus: senatorių Edward Kennedy, sveikatos departamentui sekretorių Casparą Weinbergerį ir American Medical Association prezidentą dr. Russell Roth. Sen. Kennedy siūlė priimti jo sveikatos draudimo planą, kuris būtų administruojamas Socialinio Draudimo administracijos. Weinbergeris siūlė vyriausybės planą, kuris būtų pagrįstas pri-

Moterys Čikagos policijos mokykloje pirmą kartą mokomos, kaip naudoti revolverius. Policijon priimtos 63 merginos.

JAV LB Garbės Teismas pasisakė

Cicero ir Marquette Parko ardytojai pralaimėjo

1973 metais rinktos JAV LB Apylinkių valdybos yra teisėtos. Apylinkių susirinkimai negali jų nušalinti be teisėto pagrindo.

JAV LB Garbės Teisma: pirm. Dr. Br. Nemickas, teisėjai Dr. J. Genys ir prof. B. Vitkus savo 1974 gegužės 29 d. sprendime sako:

„Naujieji Įstatai, siekiami daugiau vienybės skyriaus valdyboje nustato, kad kasmet pusę apylinkės valdybos narių būtų renkami dviejų metų kadencijai, bet nenumato kaip bus vykdomi rinkimai pereinamojoju metu. Turėjo būti numatyta, kad pirmaisiais metais sudarant apylinkės valdybas, pusę jos narių bus renkami tik vienerių metų kadencijai. Nesant tokio nuostato pačiuose Įstatuose, viši valdybos nariai yra išrinkti dviejų metų kadencijai, nes skyriaus susirinkimas, neturėdamas tam teisėto pagrindo, negali dalies valdybos narių teisius pats pasiaurinti.

Taigi Cicero Apylinkės Valdyba, vadovaujama Andriaus Juškevičiaus ir Marquette Parko Apylinkės Valdyba, vadovaujama Jono Valčiūno, yra teisėtos. Išneat iš to, neteisėtų valdybų delegatai Apygardos suvažiavime Jaunimo Centre taip pat padarė neteisėtą“.

Neteisėtos valdybos tuojau pat turi sustabdyti savo veiklą, ir apylinkėse bei apygardose bus grąžinta normali demokratinė ir solidari bendruomeninė veikla.

● Pepsi Cola prezidentas Donald Kendall kalbėjosi Maskvoje su Brežnevu apie tolimesnį biznio planų plėtimą. Pepsi Cola jau turi įmonę prie Juodosios jūros.

vačiomis draudimo bendrovėmis. Daktaras Russell aiškino, kad sveikatos krizė yra išgalvota politika, kad viskas yra tvarkoj ir jokių sveikatos draudimų Amerikai nereikia, nes jie „padidintų infliaciją“.

Gubernatoriai, pasiklausę skirtingų planų ir nuomonių, išvažiavo meškerioti lašišų.

BRITANIJA SVARSTO ŠKOTIJOS IR VALIJOS SAVIVALDOS KLAUSIMĄ

LONDONAS. — Britanijos vyriausybė paskelbė karališkosios komisijos raportą apie galimus būdus padidinti Škotijos ir Valijos savivaldą. Vyriausybė iki rudens pažadėjo paskelbti savo planus. Raporte yra daugiau klausimų, negu atsakymų, daugiau svarstoma, negu patariama. Škotija ir Valija, nors jau šimtmečius išgyvenusios kartu su angliais vienoje valstybėje, neprarado savo nacionalinių jausmų ir šiuo metu parlamente iš Škotijos šalia 40 darbiečių ir 21 konservatoriaus yra ir 7 nacionalistai, kurie reikalauja Škotijai nepriklausomybės.

Valijoje išrinkti du nacionalistai į parlamentą šalia 24 darbiečių ir 8 konservatorių.

Raporte siūlomų išiečių tarpe minimi Škotijos ir Valijos seimeliai, kurie turėtų tam tikrus uždavinius ir atsakomybę, paliekant vyriausiąją galia bendram parlamentui Londone.

Škotijos tautiniai jausmai dar sustiprėjo, kad paaiškėjo, kad netoli Škotijos krantų buvo rasti nemažai naftos šaltinių. Šalia Škotų akmenų anglies, avių vilnų, laivų statymo dirbtuvių ir „viskio“, nafta padarytų Škotiją turtingą valstybę. Todėl ir sustiprėjo reikalavimai skirtis nuo Anglijos.

Badavęs airis mirė kalėjime

LONDONAS. — Airijos radiokalas Michael Gaughan, 24 metų mirė kalėjime nuo plaučių uždegimo. Jis badavo, paskelbęs streiką, jau nuo kovo 31 d. Jis buvo nuteistas už Londono banko apiplėšimą.

Kitame britų kalėjime badaujanti dvi seserys Marion ir Dolores Price, nuteistos už bombų sprogdinimą Londone praėjusiais metais. Jos maitinamos prievarta, tačiau esančios labai silpnos. Ai-mirų slaptosios armijos vadai Belfasto pagrąsino britų valdžiai, kad airiai atkeršys Londonui, jei nors vienas airis — kalinys mirs nuo bado streiko. Dar vienas airis Hugh Feeney, 22 m., užvakar baigė savo streiką, kurį pradėjo praėjusį lapkričio mėn.

Britų vyriausybė paskelbė parlamente, kad ji neišsiskiriamenės iš šiaurinės Airijos, net tęsusi žmogžudystės ir, gal net, kiltų civilinis karas. Vyriausybė ieško politinio sprendimo tarp milijono protestantų ir pusės milijono katalikų.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

● AP spaudos agentūra paskelbė, kad mažiausiai 11 kongreso teisinio komiteto narių gavo ir priėmė aukas iš kelių pie-ninių korporatyvų: iš Associated Milk Producers, Dairymen Inc. ir iš Mid-America Dairymen Inc. Politinės aukos siekė nuo 100 dol. iki 11,000 dol. Teisinis kongreso komitetas dabar svarsto jų pačių pieno bendrovių veiklą 1972 m. rinkimų kampanijoje. Kai kurie atstovai tas aukas jau sugrąžino.

● Memphis, Tennesse, vienuolė sesuo Mary Anne paskelbė savo kandidatūrą į JAV kongresą. Ji yra 47 metų ir vyskupas jai davęs leidimą kandidatuoti.

● Kalifornijos pirminiuose rinkimuose į gubernatoriaus vietą vakar varžėsi 18 demokratų ir 6 respublikonai.

● Buvęs viceprezidentas Spiro Agnew sugrąžino vyriausybei 1,100 dol. už jo namams valdžios pinigais padarytus pagerinimus. S. Agnew namų buvo pirkęs už 190,000, o pardavė už 300,000 dol.

● Airijos Respublikonų armija apkaltino britų vyriausybę, kad ji šaltai ir brutaliai nužudė savo kalinį, kuris bado streiko metu mirė kalėjime.

● Panamos ambasadorius Costa Rikoje apkaltino amerikiečių Standard Fruit bendrovę planais nužudyti Panamos prezidentą ir nuversti Costa Rikos ir Honduro vyriausybės, nes jos pakėlė bananų mokesčius.

● Kambodijoje vidurinės mokyklos mokiniai buvo pagrobę švietimo ministerį. Kai kareiviai puolė mokyklą, norėdami išvaduoti ministerį, jis buvo rastas nužudytas. Puolime žuvo vienas, sužeisti 5 asmenys.

PASKELBTI PREZIDENTO KELIONĖS PO VIDURINIUSIUS RYTUS PLANAI

WASHINGTONAS. — Baltieji Rūmai paskelbė, kad prezidentas Nixonas tikrai pirmadienį išvyksta istorinėn kelionėn po Vidurinius Rytus. Nuo prezidento Rooseveltto laiku joks Amerikos prezidentas nebuvo toje pasaulio dalyje, Rooseveltas buvo Kaire 1943 ir 1945 m. Pirmą kartą jis ten derėjosi su britų premjeru Churchilliu ir Turkijos prezidentu Inonu 1943 m. gruodžio mėn. po Teherano konferencijos su Stalinu. Nixonas vizitavo Egiptą 1963, kai jis buvo privatus asmuo. Jį tada priėmė prezidentas Nasseris.

Maskvoje suėmė keturis žydus

MASKVA. — Sovietų Sąjungos žydai su nerimu laukia prezidento Nixono vizito, nes 1972 metais, prieš jam atvykstant į Maskvą, sovietų saugumas suėmė žydus aktyvistus ir laikė juos uždarytus iki Nixonas išvyktų vizito metu išjungti telefonai. Ir šį kartą jau 15-kai žydų gegužės viduryje išjungti telefonai, kuriais jie susisiekdavo su New Yorko žydų organizacijomis. Pirmadienį keturi žydai buvo suimti. Gegužės 16 d. suimti 26 Maskvos žydai už demonstraciją prie Libano ambasados.

Maskvoj plačiai kalbama apie aktyvaus žydo Viktor Polsky bylą. Jis kaltinamas automobilio suvažinėjęs jauną merginą Žukovą, 19 metų. Polskis ir jo advokatas „Aksebantas“ įrodinėja, kad mergina padariusi pareiškimą, kad ji tyčia puolusi prieš Polskio automobilį, nes po karštų ginčų su savo tėvais, ji norėjusi nusizudyti. Vėliau mergina savo istoriją pakeitė.

Paiškėjo, kad jos tėvas yra slaptosios milicijos pulkininkas Žukovas, o motina dirba komunistų partijos Maskvos miesto vykdomajame komitete. Tėvai daro viską, kad Polskis būtų nuteistas už merginos suvažinėjimą, nes jei ji tikrai norėjo nusizudyti, šešelis kristų ant jos įtakingų tėvų.

Izraelio valdžia pradėjo darbą

JERUZALĖ. — Izraelio parlamentas 61-51 balsais, 5 susilaukė, patvirtino naują premjero Rabinio vyriausybę. Izraelis iki šiol turėjo premjerus: David Ben-Gurion Moshe Sharett, Levi Eshkol ir Golda Meir. Jie visi buvo gimę ne Izraelyje, bet svetur. Premjeras Rabin yra pirmas Izraelyje gimęs premjeras, — „sabara“.

Kai Rabinas pasirašė savo priesaiką ir įteikė ją parlamentui pirmininkui Israel Yashayahu, ponis Meir atsistojo iš savo kėdės prie vyriausybės stalo parlamente ir nužygiavo į tuščią kėdę darbo partijos pusėje, antroje eilėje. Paskui ją nusekė ir savo vietas ir kiti buvę ministrai. Jie dabar tapo eiliniiais parlamento nariais.

Naujasis premjeras savo kalboje pareiškė, kad jo vyriausybė nesutiks su jokios Palestinos valstybės steigimu Vakariniame Jordano upės krante. Izraelis sieks taikos sutarties su Jordanu ir Izraelio rytuose nebūsi jokios kitos arabų valstybės. Izraelis nesiderės su teroristų organizacijomis, kurių paskelbtas tikslas yra Izraelio valstybės sunaikinimas, pasakė Rabinas.

Pakeliui į Egiptą prezidentas sustos Salzburge, Austrijoje, kur susitiks su Austrijos kancleriu Kreiskiu. Iš Egipto prezidentas žada vykti į Saudi Arabiją, Jordaną, Izraelį ir Siriją. Su juo važiuos jo žmona ir sekretorius Kissingeris.

Keliolika Baltųjų Rūmų pareigūnų jau iškrido paruošti prezidento viešnagės planų. Jiems tenka sutvarkyti saugumą, ryšių reikalus. Egipte Nilo Hiltono viešbutyje jau užsakyta 320 kambarių trims dienoms prezidentui ir jo palydovams. Dvi dienas prezidentas praleis Izraelyje. Dar minimi planai aplankyti trumpai ir Iraną.

Ypatingai šilto priėmimo prezidentas tikisi Egipte, kurio prezidentas Sadatas kelis kart pabrėžė, kad arabai turi būti dekin-gji Nixonui už žydų paspaudimą. Sadatas pareiškė, kad prezidento „impeachmentas“ būtų tragedija. Arabai diplomatai pabrėžia ir tai, kad prezidentas aplankys Vidurinius Rytus dar prieš vykdamas į Maskvą, kur jis turi būti birželio 27 d.

Iš prezidento sustojimo Damasko laukiama praktiškos naudos — Amerikos ir Sirijos diplomatinį ryšių atgaivinimo. Nixono vizitas galės sustiprinti ir Sirijos ryšius su Egiptu. Palestiniečiai laukia, kad arabų valstybių vadaai sugebės įtikinti prezidentą, kad Ženevos konferencijoje būtų pakviesti dalyvauti ir palestiniečiai.

Sen. Percy parėmė radijo programas

WASHINGTONAS. — Senatorius Charles Percy, (R., Ill.), kalbėdamas senato užsienio reikalų komiteto apklausinėmuose, stipriai parėmė Radio Free Europe ir Radio Liberty lėšų padidinimo reikala. Percy pasakė: „Absoliučiai reikalinga tęsti radijo programas, kol bus padarytas reikšmingas pakeitimas komunistų kraštų informacijos politikoje“.

Apklausinejimuose gegužės d. dalyvavo David Abshire, Tarp-tautinių Transliacijų tarybos pirmininkas, Foy Kohler, buvęs JAV ambasadorius Sovietų Sąjungos ir kiti.

Sen. Charles Percy išreiškė pasitenkinimą, kad Radio Liberty nutarė padidinti programas lietuvių kalba ir pareiškė viltį, kad prisidės programos ir latvių bei estų kalbomis.

Komitete dar kalbėjo William Durke, Radio Free Europe prezidentas ir Howland Sargeant, Radio Liberty prezidentas.

Izraelis yra priešingas palestiniečių dalyvavimui Ženevos taikos derybose. Palestiniečių atstovai galėtų eiti į Jordano delegaciją, paskelbė nauja Izraelio vyriausybė.

Mūsų SKAUTIJA

LEIDZIA LIETUVIŲ SKAUTŲ SĄJUNGA
REDAGUOJA SKTN. BALYS VOSYLIUS

Adresas: 7120 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629

XI JI METAI

NR. 23 (462)

Apie "Lietuviškosios Skautijos" knygą

PASISAKO PATS AUTORIUS

V. s. Petras Jurgėla iškelia daug nepastebėtų dalykų

"Mūsų Skautijos" bendradarbis iš Kanados brojis L. rašo: "Siūniu jums "Tėviškos Ziburių" Nr. 20 (1974.V.16). Galėjote jo dėl visokių priežasčių ir streikų (—pašto) negauti. Tiktu Amerikoje paskelbti Petro Jurgėlos straipsni".

Suprantama, labai apsidžiaugėme brolio L. pastabumu ir ypač Lietuvos skautų įkūrėjo v. s. Petro Jurgėlos sultingu pasisakymu apie spaudai paruoštąjį savo veikalą "Lietuviškoji Skautija".

Perduodame visą straipsnį.

★

ATEINA

'LIETUVIŠKOJI SKAUTIJA'

Veikalas, rašytas 25 metus. Jo idėja kilo Kanadoje. Atskleista daug nežinomų faktų.

Š. m. Niujorko Kaziuko mugėje teko priminti, jog išymis mūsų rašytojai, kompozitoriai, muzikai, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės veikėjai ir vadai, mūsų veikinių vadovai, kelios dešimtys kunigų, vyskupai V. Brizgys ir A. Deksnys buvo skautai; vienas Lietuvos skautas buvo pagarsėjęs kaip sąžiningiausias pasauly skautas; R. Baden-Powellis buvo geros nuomonės apie Lietuvos skautiją, ją net specialiai pagerbė, o Palangoje buvo iki ašarų sujaudintas.

Si mano informacija buvo padėta gausiais plovimais. Mat, tokių dalykų dar nebuvo girdę mūsų skautai, tėvai ir plačioji visuomenė. Tu ir kitų įdomių dalykų iškelta mano veikalas "Lietuviškoji skautija", kurį leidžia Lietuvių Skautų Sąjunga.

Asmenys, kurie aprašė mirusių poetų Jono Aisčio, Prano Lemberto ir Vyta. Mačernio gyvenimą bei kūrybą, nepaminėjo, jog šie taurūs lietuviai buvo skautai. To nežinojo. O kun. dr. J. Prunskis 1948 m. "Drauge" pasisakė: "Jei kas mane paklaustų, kam aš labiausiai dėkingas už viską, ką gyvendamas pasiekiau, tai prisimindamas Dievą danguje ir motiną žemėje, pasakytčiau, kad daugiatisia padėjo skautybė ir kunigų seminarija". Tai tik vienas iš skautybės įtakos liudijimų. Kai naujai įventinto vyskupo A. Deksnio pagerbimo vakaronėje nušviečiau Rokiškio skautų-skautų tunto įkūrėjo bei vado paskutininko A. Deksnio veiklą ir nuopelnus, pilnutėlė salė žmonių klausėsi su didele nuostaba ir nesigailėjo plojimų. Ir vyskupas su pasididžiavimu prisiminė savo skautavimą.

Lietuvoje iš skautijos eilių iškildavo tūkstančiai kultūrininkų, visuomenininkų ir kt. O išėjimoje iš skautijos eilių ateinančius veikėjus galime ant pirštų skaičiuoti. Kodėl toks didžiulis skirtumas? Lietuvių Skautų Sąjungoje labai pasigendama organizuoto ir sisteminio auklėjimo LSS vadovybės nuolat kovoja su blogais reiškiniais, nuolat skatina vadus-vadoves į darbą ir t. t., tačiau tam visam darbui įprasminti ir pagyventi reikia jaunuomenei duoti ryškių bei kilnių pavyzdžių iš mūsų skautijos praeities. Vienas skautininkas profesorius, perskaitęs "Lietuviškosios skautijos" rankraštį, pasakė:

"Nė vienos kitos tautos skautija neturi tokios tur-

tingos istorijos ir nuopelnų-gumo, kaip lietuvių skautija".

LSS pirmija savo bendraraštyje pažymėjo: "Veikalas įrodo, jog lietuvių skautų bei skautų organizacijos nepr. Lietuvoje, pavergtame Vilniaus krašte, Latvijoje ir Amerikos žemynuose išsivystė į didžiulę lietuvių tautos jaunimo auklėjimo mokyklą. Išvardinti skautų kunigai, rašytojai, poetai, redaktoriai, istorikai, kompozitoriai, muzikai, dailininkai, L. Šaulių Sąjungos veikėjai, vadai, karininkai. Išskirti reikšmingi jų darbai ir nuopelnai lietuvių tautai bei Lietuvos Respublikai. Faktai patvirtina, kaip idealistinė lietuvių skautija tarnavo Dievui, Tėvynei, Artimui ir kaip daugelis iš šių idealų žuvo. Tai yra savotiškas idealizmo ir lietuviško patriotizmo vadovėlis".

V. s. PETRAS JURGĖLA,

Lietuvos skautų įkūrėjas, kelių monografinių veikalų ir paskiausiojo — "Lietuviškoji Skautija" autorius.

Veikalo III dalyje "Lietuva, Tėvyne mūsų, Tu — Didvyrių žemė!" išvardinti išvežtieji į Sibirą ir į Vokietijos koncentracijos stovyklas, aprašyti pasireikimai pogrindžio veikloje, 1941 m. tautos sukilime ir jo organizavime, ginkluotose lietuvių pajėgose, kultūros ir meno įstai-gose, pogrindžio skautų organizacijose, partizanų kovose. Išvardinti nukankinti, pakarti ir sušaudyti kovotojai už Lietuvos laisvę, žuvę partizanų vadai (išskiruoti). Pavaizduoti

herojiški skaučių ir skautų žygiai.

Kaip kilo idėja tokį veikalą rašyti? Kanadoje!

1947 m. "Gairių" redaktorius ir 1948 m. pradžioje "Skautų Aido" redaktorius prašė mane parašyti atsiminimus apie LSS įsteigimą; girdi, skautija labai pasigenda tokių žinių, nes iki šiol neturėjome nė trumpos skautiško lietuvių sąjūdžio istorijės. 1947 m. pradėjau rašyti. Tačiau 1948-9 Kanadoje įsisteigęs pirmojo Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos rajono vadija skatino ruošti platesnę istoriją. Vadijos narys vyr. valt. B. Simonaitis man rašė: "Lietuvių skautijos istorija yra būtina. Zi-

CHICAGOS AUŠROS VARTŲ TUNTAS PAGERBIA

dvi savasias vadoves: ps. Valę Sparkytę ir ps. Aldoną Kelmelytę. Aukščiausios vadovybės skirtus žmones sega tuntininkė v. s. Alė Namikienė. Lino Regio nuotr.

noti vien tik kūrimosi datas — nebuvo pakankamas istorijos žinojimas bei apibūdinimas: liko didelė tuštuma". 1949 m. rudėnį Toronto skautų-čių sueigoje man buvo įteiktas Studentų Skautų K! "Vytiš" garbės nario diplomai ir juostelė. Išskalbėjau su energingais sk. vietinių steigėjais ir rajono vadais, kurie, dar miškus kirsdami, susirašinėjo tarpusavy ir su manim, rūpinosi skautų sąjūdžio ir kt. Tai buvo šaunūs vyrai skautininkai — Pr. Čeponis, L. Kalinauskas, J. Matulaitis, H. Stepaitis, V. Šarūnas ir kt. Jie tikino, jog

greta istorijos reikia pavaizduoti ir mūsų skautijos nuopelnų ir didvyriškumą, kad naujos kartos turėtų realių pavyzdžių.

Kai sutikau ruošti tokį veikalą, LSS Kanados rajono vadija buvo pasiryžęs jį išleisti.

Ruošdamas šį veikalą, naudojausi savo užrašais, spaudos bei literatūros leidiniais, turimais dokumentais, trečties LSS biuleteniais ir kalburiomis bylomis, Lietuvos TSR Mokslų Akademijos archyviniais dokumentais, kur radau daug išsiruotų partizanų ir vadų-skautų. Teko išsiųsti per 2.200 laišku įv. asmenims plačiam pasatui. Su daugeliu teko susirašinėti, norint geriau išaiškinti atskirus klausimus, patikslinti įvykius, datas, pavardes. Veikalas

paminėta keli tūkstančiai pavardžių prie atskirų ir su-telktinių darbų.

Skaitytas ne kartą nusišypsos ir ne vieną ašarą nusibrausks. Rašiau 25 metus, Surinkau 373 dėtinas nuotraukas iš Lietuvos ir trečties skautijos veiklos.

LSS pirmija nuolat ragina rankraščius "kapoti", daugiausia autorius komentarus. O keletas skautininkų pareiškė: "Mums skautijos įkūrėjo komentaras labiausiai rūpi išgirsti — nusibodo klausytis nuolatinių komplimentų". Autorius su LSS pirmijos įgalotiniu v. s. K. Palčiausku apie 6 metus rankraščius "kūlė", kad veikalas būtų leidžiamas priimtinas. Be to, su naujoji trumpinau: iš 1.207 psl., rašytų mašinėle, liko 700. Išspausdintas veikalas sudarytu apie 800 psl. Popieriaus ir spaudos kaina nuolat kyla. Lietuvių spaustuves apskrovusios darbas ir nežada didelio veikalo greit išspausdinti. Vajaus komitetas veda derybas. Nuo va-

CHICAGOS KERNAVES TUNTO VYRESNIOSIOS SKAUTĖS IR VADIJA

laukia įgyjuojančių kernaviečių. Vaizdelis iš tunto pavasario sueigos — šventės. J. Lintako nuotr.

PRO "KRYŽKELE" PRAEJO

158 saskrydžio dalyviai

LS Sesijs Vyr. skaučių ir jūrų skaučių skyrių bei LS Brolių jūrų skautų vyčių ir jūrų skautų skyrių gegužės 25-27 Dainavos stovyklavietėje šauktas Kryžkelės saskrydis praėjo sklandžiai ir darbinga nuotaika.

Dalyvavo 158 vyr. skautės, gintarės, skautai vyčiai ir jūrų budžiai, atvykę iš Chicago, Clevelando, Detroito, New Yorko, Omahos, Toronto, Rochesterio ir Montrealio. Vadovybę sudarė: Mergaičių viršininkė t. n. ps. Irena Zukauskienė ir g. v. v. Kristina Baumilaitė — komendantė. Vyrų viršininkas senj.

jaus sėkmės priklausys, kiek iliustracijų dėti, o prenumeratorių skatina kuo daugiau istorinių nuotraukų dėti — "skautavimui gražioje ir laimingoje Tėvyneje pavaizduoti".

Kanados skautė dailininkė Mockūnienė pirmoji vajuas k-tui padovanojo savo paveikslą. Kiti dailininkai ruošiasi taip pat. Pirmieji Kanados lietuvių skautijos vadai-vadovės, atrodo, dar laukia... daugiau informacijų apie knygą. Vajaus k-tas pasigenda prenumeratorių iš Kanados, juoba, kad staiga mirė jo įgalotinis s. v. Rušas. Laimei, "TZ" redaktorius pakvietė paruošti šį informacinį straipsnį.

Kanados lietuviai nevieni atžvilgiu pirmąja, Kanados lietuvių skautija, pirmiausia atsi-kūrusi už jūrų-marių, pirmoji įsigijo savo stovyklavietę. Kanados lietuvių jaunimas, susibūręs po Lelijos-Rūtos-Inkaro vėliavomis, turėtų susidomėti lietuvių skautijos istorija bei darbais, iš jo pasisemti dvasinės stiprybės ir džiuginti savo tėm-vus bei visuomenę savo veiksmingu tarnavimu Dievui-tėvynei-artimui įvairiose srityse. Jos įsipareigojimas surinkti 1.000 prenumeratorių pagelbėtų knygą savikainą sumažinti. O nu-piginta knyga lengviau pasiektų mūsų skautiją Vokietijoje, Anglijoje, P. Amerikoje ir Australijoje.

Įrodykite, kad didvyrių žė-mės dukrų-sūnų organizacija LSS kaip praeityje, tai ir ateityje atliks milžiniškus darbus lietuvių tautos gerovei!

Petras Jurgėla

ps. Raimundas Strikas ir j. b. v. v. Raimundas Adomaitis — komendantas. Programų ir registracijos komisijas sudarė Chicagos vyr. skaučių, gintarių, sk. vyčių ir jūrų budžių atstovai. Visai saskrydžio eigai vadovavo jaunimas, parodęs pasigė-rėtiną darbštumo, skautiškumo ir subrendimo.

Apsilankė LS Sesijs Vyr. Skautininkė v. s. Lilė Milukienė, VS Pavaduotoja s. Irena Kere-lienė ir Vidurio Rajone gyvenan-čios LS Sesijs vadijos narės, kurios čia turėjo savo atskirus posėdžius.

Svečiai dalyvavo 3 latviai su savo Vyr. Skautininku, ir len-kams atstovavo dvi lenkaitės.

Svečiai dalyvavo simpozijume apie etninį skautų tarpusavio bendradarbiavimą.

Gausioje eksponatais meno parodoje dalyvavo 8 broliai-se-sės.

Vyr. skaučių būrelių rėnkdar-bių konkurse dalyvavo 5 vyr. sk. būreliai. Išstatyta labai graži ir meniškų darbų. Pirmąją vietą laimėjo Montrealietės, II-ą vietą Newyorietės, o trečioji teko Clevelando vyr. skautėms. Teisėjais buvo s. kun. A. Kezys, s. Ir. Kerelienė ir j. v. s. A. Gas-nerienė. Premijų mectenatai dr. Leonas ir Irena Kriauciūnai ir s. Ir. Kerelienė. IR.

VILKAI AVIES KAILIUOSE

Indijos imperatorius Jehan-gir (1569-1627) buvo labai ge-fos širdies valdovas ir labai švel-naus būdo žmogus, bet mėgo medžioti ir žuvalti.

Vieną kartą tas imperatorius, lydimas dvariškių, išvyko me-džioti į Kasmyro provinciją. Atėjus naktiai jie sugulė poil-sini įrengtoje stovykloje. Bet valdovas negalėjo užmigti, nes aplinkui staigė vilkai.

— Ko jie taip staigia? — pa-klausė jis.

— Jiems yra šalta, todėl ir staigia, — atsakė dvariškių.

— Ryto metą imperatorius įsakė sugauti 600 vilkų ir juos aprenkti avikailių kalinais. Kas-myro avių kailiai ir jų vilnos yra geriausi visame pasaulyje. Imperatorius Jehangir daž-nai žuvaldavo, Bet sugautas žuvis paleisdavo, pritvirtinęs prie jų galvos perliūbes api-kakles.

SOVIETŲ KRAUTUVĖJE

Turistas nusipirko sukaptą vištą, bet pastebėjo, kad nėra jo mėgstamiausio gabalo: lin-kėjimo kaufo — wishbone. Jis tai pasakė krautuvės vedėjui.

Sis atsakė: "Mūsų vištos ir mūsų pi-hečiai yra tiek laimingi, kad jie neturi ko linkėti."

DEDES SERNO GYVENIMO BRUOZAI

TRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozą Adomaitį, Dedę Serbą, me-niška pažinti, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausė jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražią surašytą Dedės Serno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir paskaityti gražią istoriją. Naujai atvykęs lietuvis galetų žiemos ar vasaros pasiskaitymams nu-pirkti Antano Rūkos parašytą Vienišo žmogaus Gyvenimą — Dedės Serno gyvenimo bruožus. Jie pradijins kiekvieną, kas ji atsimena u pažinojo, o naujiesiems atėjimams, jaunimui, rašytojo Antano Rūkos lengvas, vaizdus gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išvykusių šviesuolių gyvenimu ir su kietą ideologinę veiklą.

Antanas, Rūkas, VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozo Ado-maitis Serno gyvenimo bruožai. Išleido Amerikos Lietuvių Istori-jos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUJAMA NAUJIENŲ ADMINISTRACIJOJE

It's a question of maturity.

A lot of people don't buy U.S. Savings Bonds because they think it takes them 10 years to mature. Take another look. The old green Bond ain't what it used to be. Now Bonds mature in less than 6 years.

That's one reason Bonds are so popular nowadays. They're simple to buy, and one of the surest ways to build a nest egg for something (or someone) special.

U.S. Savings Bonds. Maturity at 5 years, 10 months. If you don't

want to use that money right away, there's a 10-year extension privilege. Either way, you'll find that Bonds mature at just the right age for you.

Bonds mature in less than six years. New U.S. Bonds pay 4 1/2% interest when held to maturity of 5 years, 10 months (4 1/2% the first year, 4 1/2% the second year, 4 1/2% the third year, 4 1/2% the fourth year, 4 1/2% the fifth year, 4 1/2% the sixth year, 4 1/2% the seventh year, 4 1/2% the eighth year, 4 1/2% the ninth year, 4 1/2% the tenth year). Interest is not subject to state or local income taxes, and federal tax may be deferred until redemption.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608, Telephone MA 1-6100.

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$24.00 per year, \$13.00 per six months, \$7.50 per 3 months. In other USA localities \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$6.50 per three months. Canada \$24.00 per year; other countries \$25.00 per year.	
15 cents per copy.	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiestiuose:	
metams	\$24.00
pusei metų	\$13.00
trims mėnesiams	\$7.50
vienam mėnesiui	\$3.00
Kitoje JAV vietoje:	
metams	\$22.00
pusei metų	\$12.00
Užsienio:	
metams	\$25.00
pusei metų	\$14.00
vienam mėnesiui	\$3.50
Užsienio:	
metams	\$25.00
pusei metų	\$14.00
vienam mėnesiui	\$3.50
Naujienos eina kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.	

Pasmerkė frontininkų sauvale

JAV Lietuvių Bendruomenės garbės teismas pasmerkė centriniuose Lietuvių Bendruomenės organuose įsigalėjusių frontininkų sauvale. Visi atsimename, kaip frontininkai sauvaliavo Chicagoje. Cicero ir Marquette Parko bendruomenės apylinkėse frontininkai nerimavo, kol nesuskaldė gražiai ir tvarkingai veikusių bendruomenės apylinkių.

Kitoje šio dienraščio vietoje spausdinamas garbės teismo sprendimas smerkia frontininkų prarastą sauvale ir pripažįsta teisėtą pačių Bendruomenės narių rinktas valdybas. Marquette Parke frontininkai užvaldė metinį apylinkės narių susirinkimą, neleidė valdybai ir nariams padaryti pareiškimų, bet vienu mostu pašalino pareigas iki to meto tvarkingaiėjusią ir kultūriniais lietuvių reikalais besirūpinusią valdybą.

Marquette Parko apylinkės valdyba sušaukė metinį apylinkės narių susirinkimą, kad galėtų pranešti Bendruomenės nariams nuveiktus ir pradėtus dirbti darbus ir išrinkti naujas žmones į valdybą, vietoj pasitraukusių ar pasitraukiančių. Įstatat numato rinkti pusę valdybos narių kiekviename metiniame susirinkime. Frontininkai nesitenkino puse valdybos narių, jie nutarė pašalinti teisėtai išrinktą ir pavyzdinčiai pareigas einančią visą valdybą. Frontininkai šitaip pasielgė dviem sumetimais: viena, jiems buvo nemaloni. nevykusiai paruošto vieno vadovėlio byla; antra, jie nenorėjo, kad būtų keliama klastotų rinkimų klausimas. Išrinkę naują valdybą, jie tikėjosi nustumti į šalį nepateisinamus ir jau minėtus visuomeninio darbo nusikaltimus.

Dar didesnis sauvaliavimas buvo prarastas Ciceroje. Apylinkėje yra 400 bendruomenės narių, kurie balsų dauguma yra išsitrinę valdybą. Frontininkams nepatiko Cicero lietuvių nuotaikos, nes ciceriečiai, nepritare frontininkų sugalvotam planui siųsti vaikus į "tarybinę" Lietuvą "lietuvių kalbos mokytis", tarytum Ciceroje nebūtų mokytojų lietuvių. Frontininkai negalėjo palaukti iki apylinkės narių susirinkimo ir daryti pakaitas pagal dabar veikiančius įstatus. Jie nutarė pavaruoti jėgą ir ciceriečiams primesti savo valią. Frontininkai gavo 40 ciceriečių parašus, kreipėsi į nerinktą, bet frontininkų paskirtą JAV LB pirmininką, prašydami sušaukti susirinkimą ir pašalinti dabartinę valdybą. Frontininkams nepatiko ciceriečių daugumos rinkta valdyba, nes ji ne-

VIENYTOJAS NETURĖTŲ SKALDYTI

ANTANAS KUCYS

(Tęsinys)

VIENA PARTIJA IR VIENAS VADAS

Bet iki šiol plačiausiai ir atviriausiai Bronius Nainys išsikalbėjo "Akiračių" šių metų vasario numeryje. Išsipašakobos rinkimus pereiname seime

pritarė vaikų siuntimui į komunistinių pionierių stovyklas.

Kad ciceriečiai būtų tikrai išprievartauti, iš JAV LB centro valdybos atvažiavo pats pirmininkas, o iš Čikagos ir jos apylinkių į Cicero buvo sutrauktos pačios gausiausios frontininkų jėgos. Iš kitų vietų suvežtieji frontininkai neturėjo teisės balsuoti Cicero apylinkėje, bet jie balsavo, net savo adres nepalikdami. Tokiais "balsavimais" buvo išrinkta nauja valdyba ir suskaldyta gana gerai dirbusi Cicero bendruomenės apylinkė. Keturiems šimtam Cicero lietuvių savo valią primetė 40 frontininkų.

Centro valdybos pirmininkas, atvažiavęs į Cicero, turėjo ieškoti būdų bendruomenės narių tarpe kilusiems nesupratimams šalinti, bet nesupratimų priežasčių jis visai neieškojo. Jis Cicero apylinkės pirmininkui išsiskyrė pasakė: "Tu jau esi apylinkės pirmininkas. Pirmininku bus kitas žmogus..." Kaip JAV centro valdybos pirmininkas, abiejų pusių neišklausęs, galėjo šitaip elgtis? Jis neturėjo teisės šitaip elgtis, bet jis sauvaliavo. Sauvaliavo ir suskaldė Cicero apylinkę. Laimė, kad nušalintieji ir apšmeižtieji rankų nenuleido. Jie nutarė pasiskųsti Bendruomenės garbės teismui. Jie nesiėmė greito atsakymo, bet vis dėlto nurodė sauvale ir prašė klausimą panagrinėti.

JAV LB garbės teismas gegužės 29 d. posėdyje svarstė frontininkų sauvales klausimus ir paskelbė tokį sprendimą:

"Naujieji įstatatai, siekdami daugiau vienybės skyriaus valdyboje, nustato, kad kasmet pusę apylinkės valdybos narių būtų renkami dviejų metų kadencijai, bet nenumato, kaip bus vykdomi rinkimai pereinamuoju metu. Turėjo būti numatyta, kad pirmaisiais metais sudarant apylinkės valdybas, pusę jos narių būtų renkami tik vienerių metų kadencijai. Nesant tokio nuostato pačiuose įstatuose, visi valdybos nariai yra išrinkti dviejų metų kadencijai, nes skyriaus susirinkimas, neturėdamas tam teisinio pagrindo, negali dalies valdybos narių teisių pats pasiaurinti.

Taigi, Cicero apylinkės valdyba, vadovaujama Andriaus Juškevičiaus, ir Marquette Parko apylinkės valdyba, vadovaujama Jono Vaičiūno, yra teisėtose."

Naujienos kelias atvejais kėlė viešumon frontininkų sauvale Lietuvių Bendruomenėje. Frontininkai niekino ir tebeniekina Naujienas. Vienas, toliau savo nosies nematęs vadukas net Naujienų neskaito, nes jos "be pagrindo kaltinančios Lietuvių Bendruomenę". Kažin ar jis ir dabar, kai bendruomenės garbės teismas pateisino Naujienų poziciją, vis dar nebeskaitys šio dienraščio?

Naujienos niekad Lietuvių Bendruomenės nežemino. Jos kėlė aikštėn Bendruomenės sugužėjusių frontininkų sauvale. Tos pačios Bendruomenės garbės teismas savo sprendimu parodė, kad Naujienų kritika buvo pagrįsta.

Washington, Bronius Nainys atsako: "Atrodo būsimųjų politinių partijų likučiai buvo užsimanę kontroliuoti B-nę. Į valdybą jų sąrašas būna pasiūlyti kandidatai net iš 4 skirtingų vietovių. Kiekvienam buvo aišku, jog tokia valdyba negalės išvystyti jokios veiksmingos veiklos. Taigi, ar neatrodo, kad jiems rūpėjo kiti tikslai — ne B-nės darbas. Seimo atstovai geriau suprato B-nės reikalus ir partininkų pasiūlytą sąstatą atmetė. Man rodos, tuo pralaimėjimu jie gerokai sukompromitavo savo atstovaujamus veiksmus".

Taip jau "demokratiškai" nusiteikusi Bronius Nainui, atrodo, nereikėtų stebėtis, o šaipytis iš to, kad kas nors, o šiuo konkrečiu atveju — "partijų likučiai", kaip jis įprastinai vadina mūsų politinius sąjūdžius bei organizacijas, siekė laimėti rinkimus. Jeigu jau tai buvo rinkimai, ir laisvi rinkimai, tai juose turėjo būti niažiausiai bent du varžovai. Tada, po vieno stogo suėmę vieną dabartiniai Vliko, Allo ir B-nės žmonės, tai mes tik apgaudinėtume save ir lietuvių visuomenę. Tad pagrindinis klausimas dėl galimo susitarimo yra, — ar mes esame pasiręžę reformuoti politinę veiklą, ar tik šaukti konferencijas klaidingai išpūdziamas apie fiktyvią vienybę sudaryti?"

Paskaitę šį "Akiračiuose" parašytą (tat gerai apmąstytą, ne kokį pripuolamai kur pasakytą) pareiškimą, veiksniai ir tie Broniaus Nainio nekenčiamieji "politinių partijų likučiai" turėtų išlaikyti visas iliuzijas apie dabartinės Pasalio Lietuvių Bendruomenės vadovybės norą dirbti pagal Lietuvių Chartos dvasią, būtent, derinti nesutarimus, jungti prieštarausiančias šalis, ieškoti kompromisų ir siekti visomis priemonėmis lietuvių vienybės. Tik tam juk ir yra įsteigta Lietuvių Bendruomenė. Kai bet koks jos veiksmas pasireiškia skaldymu ji tampa tik viena iš daugelio organizacijų. Gi, kai dar nuspaltinta ideologiniai ir sroviškai, ji tampa tik vienos domiuojančios grupės politinė partija.

Kad dabartinis PLB Valdybos pirmininkas nematė eiti derinimo bei kompromiso kelių, aiškiai matosi iš šio pareiškinio dėl numatomos veiksmų konferencijos: "Jis anksto pranašauja ar susitarimas išspresčius politines veiklos klausimus, yra labai sunku. Čia svarbu, koks tas susitarimas būtų paskaitas. Jei į politinį darbą

Čikagos policijon priimta Chris Kolman patenkinta, kad šaudymo mokykloje ji iš 15 sūvių 11 suvarė tiesiai į taikinį.

deitų naujos jėgos, dabartiniai politinių mokslų profesionalai — toks susitarimas reikalingas, bet, jei vienybės varžovai, po vieno stogo suėmę vieną dabartiniai Vliko, Allo ir B-nės žmonės, tai mes tik apgaudinėtume save ir lietuvių visuomenę. Tad pagrindinis klausimas dėl galimo susitarimo yra, — ar mes esame pasiręžę reformuoti politinę veiklą, ar tik šaukti konferencijas klaidingai išpūdziamas apie fiktyvią vienybę sudaryti?"

Paskaitę šį "Akiračiuose" parašytą (tat gerai apmąstytą, ne kokį pripuolamai kur pasakytą) pareiškimą, veiksniai ir tie Broniaus Nainio nekenčiamieji "politinių partijų likučiai" turėtų išlaikyti visas iliuzijas apie dabartinės Pasalio Lietuvių Bendruomenės vadovybės norą dirbti pagal Lietuvių Chartos dvasią, būtent, derinti nesutarimus, jungti prieštarausiančias šalis, ieškoti kompromisų ir siekti visomis priemonėmis lietuvių vienybės. Tik tam juk ir yra įsteigta Lietuvių Bendruomenė. Kai bet koks jos veiksmas pasireiškia skaldymu ji tampa tik viena iš daugelio organizacijų. Gi, kai dar nuspaltinta ideologiniai ir sroviškai, ji tampa tik vienos domiuojančios grupės politinė partija.

POLITINIŲ MOKSLŲ PROFESORIŲ MITAS

Broniui Nainui pagrindinė sąlyga veiksmų susitarimui reformuoti politinę veiklą. Ir ją reformuoti pagal jo reikalavimą, būtent, į politinį darbą tu-

visas teismas ir advokatas Tarchovskoj įsijungė į karininkų šeimų kompaniją, besiruošiančią pietauti.

II.

LAIMEJIMAI

Petras Kriaučiūnas grįžo rusų valdžios gimnazijon

Kai prieš dvidešimtus karus buvau Marijampolės rusų valdžios vyrų gimnazijos pirmosios klasės (1901 m.), Petro Kriaučiūno (1850 — 1916) jau nebuvo. Lietuvių kalbą (1 pamoka — paskutinioji, šeštoji, kas savaitę) dėstė Andziulaitis, Marijampolės pradžios mokyklos mokytojas. Mok. Andziulaitis įteikdavo mums lietuvių kalbos gramatikas rusų raidėmis, bet iš jų mes nesimokėm ir mokyti nebuvom verčiami. Pamokų metu Andziulaitis skaitydavo Donelaičio "Metus". Smagu buvo klausytis, kai "Saulėlė vėl atkrodama budi no svietą", "kai gandraš, aną iškėlęs ilgąjį snapą, rijo varles ir rupūzes", klausydavomės apie būrų vargus ir jiems ponų daromas skriaudas. Kai šandien prisimenu Andziulaičio donelaitines pamokas, man nėra aišku, kaip Andziulaitis driso skaityti Donelaičio "Metus", jei raštai ir knygos lotynų raidėmis buvo griežtai draudžiami. Rašomųjų lietuvių kalbos pratimų nebuvo, gal būt, dėl to, kad diplomatiškai būtų išvengta rusiškųjų raidžių.

(Bus daugiau)

PRAEITIES APYBRAIŽOS

Rašo JONAS VALAITIS

14

Jaunuolis Kolodzeiskis nebuvo nei bolševikiškai tardytas, nei sušaudytas, tik iki teismo buvo laikomas kalėjime. Jį kalėjime galėjo lankyti motina ir kiti artimieji. Bene po pusės metų Marijampolėn atvyko rusų kariuomenės teismas Kolodzeiskio teisti.

Į teismą buvau pašauktas ir aš, teismojo mokytojas, liudininku. Teismas vyko buvusio mokinio valdžios bendrabučio (internato) namuose. Bendrabutį likvidavus, šiuose erdviuose namuose su salėmis buvo įsikūręs Marijampolėje buvusios rusų kariuomenės klubas. Taigi, teismas vyko karininkų klube. Teismą sudarė: pirmininkas — pulkininkas, aukštojo mokslo teisininkas su atitinkamu universiteto ženkleliu, du nariai — karininkai, visi trys vidurinio amžiaus ir prokuroras (valstybės gynėjas), senyvas generolas. Būdinga, kad teismamąjį galėjo ginti viešųjų teismų advokatas (ne kariškis), ir dėl to šiame teisme Kolodzeiskį gynė (be atlyginimo) vienas žymiausių Vilniaus advokatų. Tatai buvo rusas Tarchovskoj. Būdinga taip pat, kad ginti politinius teisiuokus Rusijos teismuose buvo advokatų garbės pareiga.

Teismas truko 2 dienas. Pirmą dieną buvo atlikti pradžios formalumai, skaitytas kaltinamasis aktas ir klausinėjami liudininkai. Iš visų liu-

dininkų išsiskyrė du: patsai policininkas Doroninas ir Rutkauskų tarnaitė. Doroninas sakė, kad nors saulė jau buvo nusileidusi, bet buvo dar pakankamai šviesu, kad jisai galėjo šovusį pažinti ir kad dėl to jį šovęs ir yra teisiamasis Kolodzeiskis. Rutkauskų tarnaitė betgi prisiekusi liudijo, kad tuo laiku, kai buvo šauta į Doroniną josios šeimininkės Rutkauskienės gimnaisis Kolodzeiskis buvo namie ir savo kambarėlyje už plonos lentų sienelės mokėsi. Su šiuo čia iškilusiu liudijimu nedėrėjimu pirmosios dienos teismo posėdis ir buvo baigtas.

Rytojaus dieną teismas svarstė vakarykščiame posėdyje iškilusį liudijimų nedėrėjimą ir nutarė vietoje įsitikinti, ar pro lentų sieną galima girdėti, ką už jos kas veikia. Visas teismas ėjo į butą, buvusį mažame sename Rutkauskienės name lyje miesto pakraščio žemumoje prie Šešupės. Atrodė, kad Rutkauskų tarnaitė sakė tiesą. Teismui sugrįžus į posėdžių salę, buvo pradėtos kaltinimo ir viešos gynybos kalbos. Prokuroras, išdidus generolas, pasiremdamas neabejotinai, jo nuomone, policininko Doronino parodymu, teigė Kolodzeiskį esantį kaltą ir reikalavo jį bausti pagal įstatymus. Prokuroro kalba buvo trumpa, bet įtikinanti. Advokatas Tarchovskoj sudarė kontrastą ir savo rūbu, nes teisėjų ir prokuroro uniformos sidabru ir auksu blizgėjo, o advokatas buvo apsilvilkęs juodu fraku. Rusijoj ir įprastinių teismų teisėjai posėdžiuose buvo be vakarietišku-

Advokatas Tarchovskoj kalbėjo ilgai (nemąžiau valandos). Savo kalbos pradžioje lėtai net su mažais trūkiais dėstė kažkuriuos teisės dalykus, bet juo toliau, juo jo kalba buvo sklandesnė, įspūdingesnė, veiksmi jai ir į klausytojų jausmus. Savo gražią, įspūdingą kalbą baigė, prašydamas teismą įrodyti visuomenai, kad ir kariuomenės teismuose yra teisingumas, kad ne visi, kas tik šių teismų teisėjai, jau yra žuvę. Prašė Kolodzeiskį įteisiinti. Laikas buvo gerokai po 12 valandos, ir teismo salėje, publikai skirtoje vietoje, buvo susirinkusių nemažai karininkų žmonių ir karininkų, atėjusių į klubą pietauti. Šiaip pašaliečiai į teismo salę nebuvo įleidžiami.

Advokatui-pabaigus kalbėti, teismo pirmininkas kreipėsi į prokurorą, klausdamas, ar turi jis ką pasakyti. Deja, teismo salėje buvusieji buvo nustebinti, o ir patenkinti, kai prokuroras, vos pajudėjęs iš vietos, pratarė, kad nieko pasakyti neturi. Visi trys teisėjai išėjo iš salės ir neilgai trukę sugrįžo. Pirmininkas perskaitė teismo sprendimą, kad dėl nepakankamų kaltės įrodymų Kolodzeiskis yra išteisintas. Prie Kolodzeiskio stovėjusi sargyba pasitraukė, ir čia pat jau jis buvo laisvas. Advokatas Tarchovskoj kalėjime pusėtinai išvargusį jaunuolį pabučiavo. Bučiavo jį ir čia pat buvusi džiaugsmo ašaromis ašarojanti motina. Ir viena kita klausiusių bylos karininkų žmonių skarele braukė ašarą.

Buvo įprastinis pietavimo laikas klube. Dėl to

